Nicolaus <de Lyra> [Oth.]: Biblia latina. [Enth.:] Postilla / Nicolaus de Lyra [u.a.]
Nürnberg: Anton Koberger, 1485 Seite 518

Deutro.

Cecitas ex pte cōtigit in isrl'. donec plenitudo gentium intraret: ꝛ iō postq̄ꝫ moyses declarauit in toto capitulo pn̄ti cecitatē que in israel cōtigerat: statim cōcludit introductōem gentiū in hoc versu finali dicens. Exultare seu letamini gentes cum plebe eius: ꝛ ē sensus. O vos gentes exultate cum plebe eius cū q̄ estis assumpti in pplm dei. qꝛ predicta cecitas iudeoꝝ in vestrum cōmodū versa ē: sed qꝛ in primitiua eccia qn̄ gētes fuerunt assumpte in pplm dei: multe afflictiōes ꝛ sanguinis effusiones cōtigerunt in seruis dei. s. in martyribus et sanct. iō subdit. Quia sanguinē seruoꝝ suoꝝ vlciscet. quos quidē seruos noiat sine hoc q̄ denominet a gentilibus vel israeliticis: qꝛ iā indistincte ab vtroq̄ꝫ pplo. scꝫ gentili ꝛ iudaico serui dei. s. discipuli xp̄i affligebāt seu cruciabant. Cōsequēter qꝛ in hac vocatōe eccia dei fuit fundata ꝛ dilatata: iō finaliter subdit. Propicius erit terre ppli sui. i. misertus erit eccl'ie sanctoꝝ: ꝑut in glosa. Eccl'ia. n. gentiū de cuius assumptiōe hic agit in sola misericordia dei fundat. nam ꝑm Aplm ad Ro. xv. Dico. n. xp̄m ministrū fuisse circūcisionis ꝓpter veritatē ꝛc. gentes aūt sup misericordia. vn̄ hec ē vera et catholica expositō: ꝑm quā p̄cedentia in hoc cātico sūt exponenda: ꝛ cū paulo ante dr̄. Reddā vltōem hostibus meis ꝛc. non ē intelligendū de chaldeis: ꝫ de phariseis ꝛ similibus odientibus xp̄m. Et cōformiter dicendū ē de alijs silibus in hoc caplo contentis.

Replica.

In ca. xxxij. vbi postillator optime exponit canticum moysi Audite celi ꝛc. Burg. ponit longaꝫ digressionē: in primū ꝯ postill. dicit carmē illud mosaicū nō eē exhortatoriū nec cōminatoriū: sed mere ꝓpheticū. sed bur. q̄ sepe allegat glosā ordinariaꝫ in ꝓposito hꝫ eam ꝯtra se: ait. n. glo. Hec verba moysi si non sunt simplr̄ accipiēda: qꝛ ꝑm historiā iudeis deo largitore ingratis explicat ꝑfidiam: ꝑ allegoriā sanctā instruit ecciam: ꝛ ad moꝝ ꝓuocat honestatē ꝑ tropoloicam. Seruāda ē ergo in historia veritas. in allegoria mysterium: in tropoloica disciplin e vtilitas. ꝛ infra addit glos. Locutus ē moyses verba carminis huius vt qui deū ore laudat: ope nō ꝯtradicat: qꝛ nō ē speciosa laus in ore peccatoris. ꝛ infra circa illū versum. Ego occidā. glo. dicit. Generalis admonitio ē. huic ꝯsonat magister historiaꝝ in expositōe huius carminis: dicēs ipm eē monitoriū. Burg. igit irrōnabilr̄ notat postillatorē sic exponētē: ꝛ mirū vn̄ veniat hec singularitas Burg. vt dicat in hoc carmine nullū verbū exhortatorium vel cōminatoriū cōtineri: cū moyses ad exprobrandū admonendū ꝛ exhortādū fecit ad se vocari senes ꝑ tribus: vt dicit in lr̄a introductoria carmis. scio inquit ceruicē tuā durissimā qm̄ sp ꝯtentiose egistis ꝯ dn̄m me viuente: quātomagis cū mortuus fuero. ꝛ infra. Locutus ē ergo moyses verba carminis huius ꝛc. vn̄ patet q̄ litera ipa introducit hoc carmen tanq̄ꝫ exhortatoriū ꝛc. cū quo bene stat q̄ in multis sit ꝓpheticū: eadē etiā litere introductio ē cōminatoria cū dicit. Occurrent vobis mala in extremo tpe ꝛc. cuꝫ quo tn̄ stat q̄ cōminatio sit ꝓphetica: nescio q̄d mouit Burg. vt tanta digressione se restringeret ad locutōem ꝓpheticam solū: nisi qꝛ forte voluit aliq̄d habere cōtra postillatorē q̄uis quo ad hoc non sit magni ponderis: et certe cōꝑatio huius capituli ꝛ primi capituli esaie quā Burg. ꝓ cōfirmatōe sue intentōis adducit: ē ꝯtra eū. ꝛ ꝓ intentōe postillatoris. Cōsiderāti. n. diligēter modos loquendi hic ꝛ ibi clare videbit: q̄ stilus ē duplex. scꝫ comedicus ꝛ tragedicus: nā ꝓphetando vtrobiq̄ꝫ exprobrat vicia: cōminat penā: exhortat ad penitētiā ꝓmittendo veniā ꝛ puto raro tam p̄cisam ꝓphetiam reperiri: quin habeat exprobratōis mixturā ꝛc. In eodē carmine cuꝫ postillator exponit illū versuꝫ. Ego ꝓuocabo eos in eo qui non est populus ꝛ in gēte stulta irritabo eos. de oppressione iudeoꝝ a paganis: vt sicut ipi iudei coluerunt nō deū ꝓ deo: ita deus stultū populum deū ignorantē p̄tulit iudeis: subijciēdo eos paganoꝝ oppressionibus. Burg. nō stans ꝯtentus in tali rōnabili ꝛ literali expositōe: exponit ꝓuocatōem de electōe nō populi. s. gentilis cōgregando ex eis ecciam iudeis reprobatis: ꝛ irritatōem in gēte stulta exponit de punitōne iudeoꝝ a paganis: sed hec Burg. expositio etsi posset pro mystica expone sustineri: literalis tn̄ eē nō pōt: nisi valde extorte. Extorta ē. n. sententia electōem ppli gentilis dicere iudeoꝝ ꝓuocatōem: qꝛ ex iudeis ꝛ gentibus ē a principio collecta eccia diuina electōe in charitate: non ꝓuocatōe: ꝛ in fine fiet ex eisdē ꝛ iudeoꝝ reliquijs vnum ouile: ꝛ vnus pastor sine ꝓuocatione: qꝛ prouocatio hic sonat in penā: nō in grām. videt igit ꝓuocatio ꝛ irritatio ad vnuꝫ effectum ꝑtinere: ꝛ sic ad idem ꝑtinent nō populus ꝛ stultus populus: nā et glo. interlinearis dicit ad vtrunq̄ꝫ ꝑtinere: qꝛ deū verū ignorans fuit gentilitas etiaꝫ stulta: ꝛ ꝑ consequens non populus: ꝫ cōuersa ad xp̄m facta est dei populus ꝛ sapiens populus. nec igitur irritatō ꝓuocatio est: qꝛ illū populū aliq̄n nō populū ꝛ stultuꝫ p̄tulit iudeis incredulis ꝛ ipos iudeos illius populi subiecit seruituti: vt sic maior seruiat minori: ꝑut declarat apl's ad Ro. ix. quē etiā allegat Burg. sed nō ad suā intentōem: vt patet Si. n. irritatio in gente stulta dicitur afflictō iudeoꝝ a gētibus: ꝑut burg. vult: dicit vtiq̄ꝫ xp̄ianos esse gentē stultam: quod in eccia tolerari non debet a iudeo baptizato.

In eodē carmine cū postillator illuꝫ versum Laudate gentes populū eius ꝛc. exponit de cōsolatōe iudeoꝝ in reditu captiuitatis babilonice. Burg. dicit euꝫ manifeste a veritate deuiare: asserens eē illā expōnem ꝯtra aplm ad Rom. xv. q̄ vt burgē. dicit illū versum. Adducit de vocatōne gentium ad fidem ꝛc. hic dico q̄ si ita eēt vt Burg. allegat. nō obstaret quin ꝑticularis reductio captiuitatis babilonice ad lr̄am etiā exponat de hūani generis generali redemptōe: hoc. n. sepe fit in sacra scriptura: q̄ trāsit de pte ad totū: ꝛ econuerso: vt patet in regulis ticonij q̄s ponit beatus Aug. iij. de doctrina xp̄iana: ꝛ ē regula quarta: ꝫ non apparet q̄ apl's hunc versum assūmat ad intentōem Burgeñ. nam scribens romanis distinguit in loco allegato inter vocationem iudeoꝝ ꝛ gentium: dicens in sententia: xp̄m vocasse iudeos ex debito quodā ad cōfirmandū ꝓmissiones patrū: gentes auteꝫ sup misericordia sine tali p̄uia ꝓmissione. hortat igitur vtrosq̄ꝫ ad deū honorandū: ꝛ ad hoc inducit tria testimonia sacre scripture quoꝝ secundū sumpsit ex hoc loco. Nunc autem inuitare gentes ꝛ iudeos: immo omnes creaturas ad laudandum deum non obuiat expositioni postillatoris. nec valꝫ q̄d Burgeñ. secundo adducit: q̄ vicꝫ hic p̄nosticat reprobatio iudeoꝝ ꝓpter eoꝝ maxima peccata. in hoc capitulo assignatur principaliter ydolatria ꝓ causa reprobationis ꝛ deiectionis eorum: cum dicit. Prouocauerunt euꝫ in dijs alienis ꝛc. que procedunt ꝛ sequuntur: que ydolatria tempore vocationis gentiū in iudeis locum non habuit: vt Burg. sepe testatur in hoc suo corruptorio: specialiter supra Leui. xxvj. Abiectio igit iudeoꝝ de qua in ꝫ capitulo: fuit per captiuitatem babilonicam: igitur hec consolatio que concluditur: est ad eadem: prout postillator vult: nec valet q̄ vlterius Burgeñ. pro sua intentione adducit: dicens q̄ reductio captiuitatis babilonice fuit ex meritis patrum: ꝛ confessione captiuoꝝ: ꝛ in hoc capitulo nihil talium ponitur: nam sepe dictum est q̄ argumentum ex auctoritate negatiua non valet: sed sapit errorem wiklef ꝛ hussitarum: nam si valeret possemus et nos arguere contra suam ꝛ glose allegoricam expositionem. Deiectio hec iudeorum ꝛ gentium vocatio est propter iudeorum perfidiam: quia christum negauerunt: sed nihil talium habetur in litera nisi de ydolatria: que locum ꝯtunc habuit: vt dictum est sed manifestum est vtrunq̄ꝫ argumentum non valere cum expositione igitur veram postillatoris expositionem ꝛ glo. ordina. non abijcio. quia stant sil' ꝑm regulas ticonij supra allegatas. q̄uis bur. se ad vnam astringat: ꝛ in odiū postillatoris primā obijciat sine rōne: vt patuit ex dictis.

TECHNISCHE UNIVERSITÄT DARMSTADT
http://tudigit.ulb.tu-darmstadt.de/show/inc-iv-254/0517
Universitäts- und Landesbibliothek Darmstadt
gefördert durch die DFG